Mustaschfladdermus och tajgafladdermus

Myotis mystacinus och Myotis brandtii

Tajgafladdermus. Foto: Martin Oomen

Fynd i Stockholm
Mustaschfladdermus och tajgafladdermus har rapporterats på flera håll i Stockholms stad, men de hör inte till de vanligaste fladdermusarterna i staden. På senare tid har arterna främst observerats kring Sköndal, Sätraskogen, Årstaskogen, Kyrkhamn och Hansta, där mer systematiska inventeringar gjorts. Tidigare har de även hittats på norra Djurgården samt i Riddersvik, Sickla och Flaten. Längst ner i faktabladet finns en kartillustration där arternas fyndplatser syns.

Status och utbredning
Båda arterna – liksom alla fladdermöss - är fridlysta i hela landet enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845). Idag är båda kategoriserade som livskraftiga (LC) enligt rödlistan 2020, från att tidigare båda varit sårbara (VU). Det finns idag inga tecken på förändring inom de svenska populationerna. Arterna trivs i sammanhängande skogsområden, vilket är viktigt att uppmärksamma i Stockholm.

Utseende och ekologi
Dessa båda arter inom släktet *Myotis* har spetsiga öron och tragus (broskflik i örat). Färgteckningen är relativt mörk och huden är ofta mörkbrun eller svart. Pälsen är på ovansidan mörkbrun och på undersidan mer mörkgrå. Det är svårt att se skillnad på mustaschfladdermus och tajgafaddermus eller att artbestämma dem enbart på lätet. Därför registreras de oftast som ett artpar vid inventeringar. Det enklaste sättet att skilja dem åt är genom storleken på de främre kindtänderna i underkäken, vilket kräver att djuren fångas in för detaljundersökning. Mustaschfladdermusen är även aningen mindre än tajgafladdermusen samt mer sällsynt. Yngelperioden sker under juni-juli månad.

Livsmiljöerna sammanfaller ofta för dessa utpräglade skogsarter, men vissa skillnader verkar finnas. Tajgafladdermusen återfinns i de flesta skogsmiljöer, medan mustaschfladdermusen är mer kräsen och föredrar ett varierat landskap med sjöar, näringsrika skogsområden (gärna lövskog), hagmarker och åkrar. De har likartat jaktbeteende som karaktäriseras av patrullerande längst födosökområden som skogsvägar, alléer och kanter av byggnader. Födan består framförallt av fjärilar, skalbaggar och myggor. Kolonierna hittas ofta i byggnader, men kan även finnas i hålträd eller fladdermusholkar. Arterna övervintrar, likt många andra fladdermusarter, i jordkällare, byggnader och gruvor.

Hot

I Stockholms stad missgynnas arterna av brist på lämpliga koloni- och övervintringsplatser. I staden kan även olika ljuskällor som fasadbelysning och gatubelysning under natten innebära ett problem. De skogslevande fladdermössen undviker helst upplysta områden. Urbaniserade områden kan även innebära brist på insekter och vattenområden vilket minskar fladdermössens tillgång på livsmiljöer.

Åtgärdsbehov

Genom att värna, restaurera och nyanlägga våtmarker, småvatten och sumpskogar ökar man mängden av de insekter som många fladdermöss jagar. Med trädridåer kan transportrutter skapas som förbinder olika livsmiljöer med varandra. För att erbjuda fler lämpliga koloni- och övervintringsplatser kan fladdermusholkar sättas upp, gärna flera på samma plats. I Stockholms stad har många sådana holkar redan placerats ut för att gynna populationerna. Mer forskning om hur nattbelysning påverkar arterna behövs för att kunna sätta in rätt åtgärder där det behövs.

Historik och kuriosa

Mustaschfladdermus och tajgafladdermus är bland de minsta fladdermusarterna i Sverige. Båda arterna kan dessutom bli över 20 år gamla. 23 respektive 28 år är rekorden för långlivade individer!

Referenser

Länsstyrelsen i Stockholms län (2021). *Fladdermöss – Fridlysta och fredliga flygare.* https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2021/fladdermoss---fridlysta-och-fredliga-flygare.html [2021-11-18].

EkoScandica (2017). *Riskbedömning för fladdermöss – för planerad tvärförbindelse Södertörn, Huddinge & Haninge kommun.* https://www.trafikverket.se/contentassets/facc4c6713c6405 3bde7ba37e775bc2b/riskbedomning_fladdermoss_170507.pdf [2021-11-18].

SLU artdatabanken (2021). *Mustaschfladdermus.* https://artfakta.se/artbestamning/taxon/myotis-mystacinus-102102 [2021-11-18].

Ekologigruppen (2012). *Fladdermusmiljöer i Stockholms stad - Underlag för att kartlägga värdefulla fladdermusmiljöer.* https://miljobarometern.stockholm.se/content/docs/tema/natur/D%C3%A4ggdjur/Fladderm%C3%B6ssmilj%C3%B6er%20i%20Stockholm%20stad%202012%20Slutversion.pdf [2021-11-18].

Ecocom (2019). *Fladdermusinventering på Södertörn 2017 – 2018. Inventering av fladdermöss i Stockholm, Nacka, Tyresö, Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nynäshamn, Salem och Södertälje*

kommuner.
https://miljobarometern.stockholm.se/content/docs/tema/natur/D%C3%A4ggdjur/Fladdermusinv_Sodertorn_2017-2018.pdf

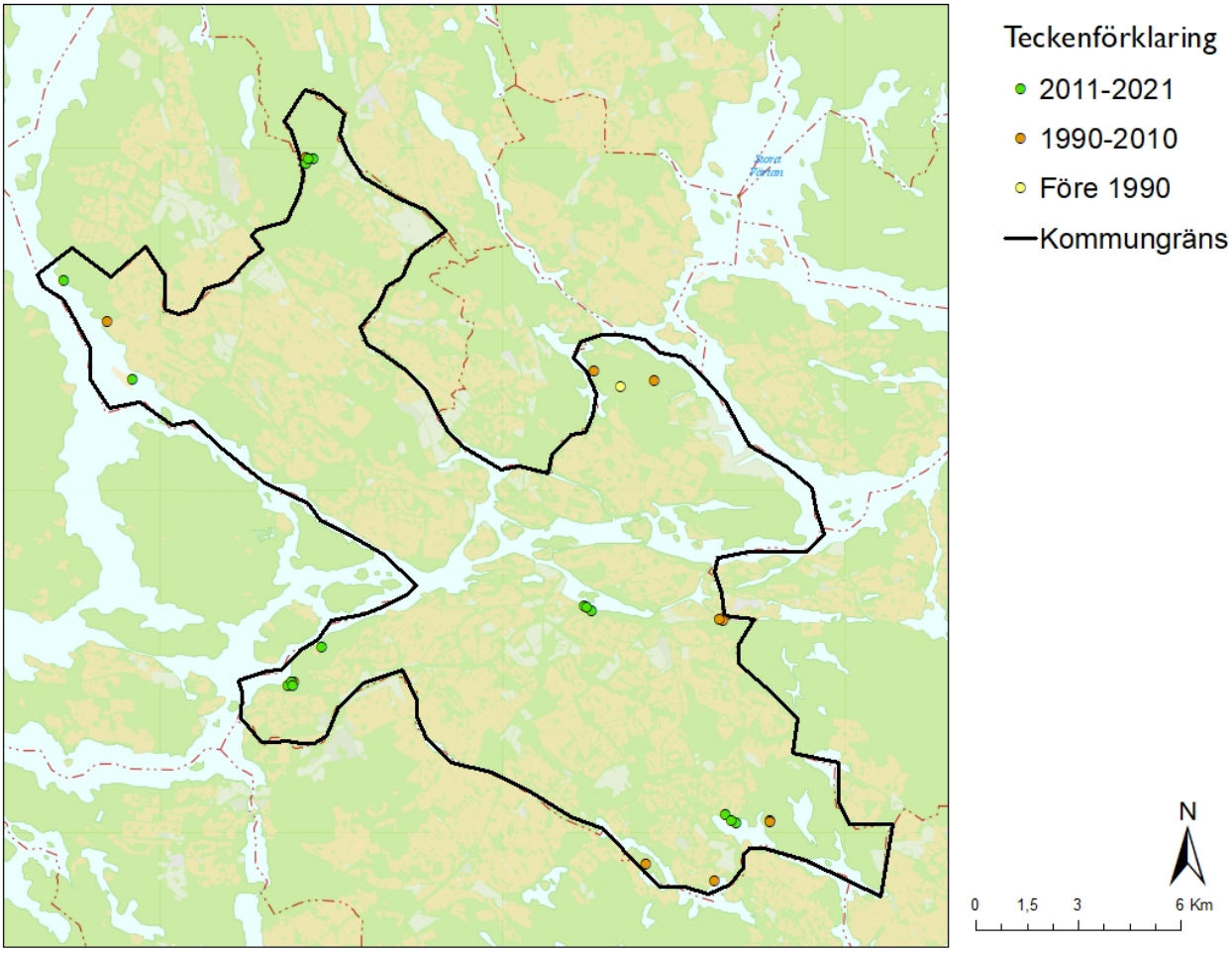

Figur 1. Karta över Stockholms stad med observationer av mustaschfladdermus och tajgafladdermus under olika tidsperioder.